

De szeretnék gazdag lenni...

138

...Egyszer libasültet enni, Jó ruhába járni kelni... – írta a költő majdnem száz éve. Vajon mit jelent a gazdagság manapság az embereknek Magyarországon? Még mindig a finom falatok, a csillogó ékszerek, száguldó autók és a magamutogatás lehetőségét? Vagy valami mást? Ennek jártunk utána egy közvélemény-kutatás segítségével.

Mennyi az annyi?

Nem meglepő, hogy az emberek igen eltérően gondolkoznak a gazdagság mértékéről aszerint, hogy saját magukról vagy a „gazdag emberekről” van szó. Arra a kérdésre, hogy „Ön szerint mekkora vagyon tulajdonosát lehet ma Magyarországon egyértelműen gazdagnak tekinteni?”, átlagosan 250 millió forintot jelöltek meg az emberek. De a gazdagság fogalmát már 25 millió kimeríti minden hatodik válaszadó szerint, és csupán minden huszadik merte akár gondolatban átlépni a bűvös egymilliárdos határt. Amikor arról érdeklődtünk, hogy mekkora

vagyon jelentené a kérdezettnek a személyes gazdagságot, a válaszok még nagyobb mértékű szerénységről tanúskodtak: átlagosan kevesebb mint 90 millióban jelölték meg a gazdagság határát, ismét nagy eltérésekkel: tízből heten csupán 50 millióig merészkedtek vágyaikban, 500 millió fölé pedig már csak a válaszadók öt százaléka. A válaszok hűen tükrözik, hogy saját körülményeink mennyire korlátozzák vágyainkat: magasabbra a magasabb jövedelműek, a magasabb iskolázottságúak és a budapestiek/városiak törnek gazdagság tekintetében. Érdekes, hogy a gazdagság átlomhatára az életkor növekedésével egyre nő: míg a legfiatalabbak (25 alatt) 65 millióban jelölték

meg személyes gazdagságuk határát átlagosan, addig az ötven fölöttieknél ez már a kétszeresére kúszik föl (125 millió).

Gazdagság a boncasztalon

Gazdagnak lenni jó – erre nem érdemes kutatási kérdéseket pazarolni. Arra viszont már igen, hogy mit is tartanak az emberek a gazdagság előnyének, miért is jó közejük tartozni. A gazdagság előnyeit negyven előre megadott érv mentén vizsgáltuk. Azt tapasztaltuk, hogy hat jól elkülöníthető csoport alakult ki.

Az előnyök legnagyobb csoportjában a luxus és kényeztetés különféle megjelenési formáit találjuk: a drága autók, márkás ruhák, finom ételek, a jó lakáskörülmények és az utazások kapnak itt helyet a szórakozás és kikapcsolódás mellett.

A második csoportba a gazdagságnak a leginkább a „celebritásokhoz” kapcsolódó, a média által gyakran bemutatott jellegzetességei kerültek: a népszerűség és ismertség, a drága italok és a csillogó ékszerek, a szerencsésjátékok üzésének lehetősége, valamint a manapság népszerű testszobrászat és fiatalító műtétek elérhetősége.

A harmadik csoport tényezői a hosszú távra gondolkodás és ebből adódóan a magasabb rendű célok megvalósításának lehetősége: a saját, valamint a gyermekek művelődésének és fejlődésének támogatása, a hosszú távra való családi gondoskodás és az adakozás lehetősége.

A következő előnycsoportot az önrendelkezés, a függetlenség lehetősége jellemzi: ide kerültek azok az életlehetőségek, amelyeknek segítségével az ember maga irányíthatja az életét, nagymértékben függetlenebb másoktól: a munkaválasztás és munkavégzés menynységeinek és minőségének szabadsága, az életút módosításának lehetősége, az ötletek megvalósításának szabadsága.

Külön előny a mások szemében példaként való megjelenés és ennek másik oldala: az önbizalom meglelt.

Végül a magyar társadalom jelenlegi állapotát ismerve nem meglepő, hogy a lehető legjobb gyógyszerek és orvosok megszer-

zése is külön szempontot képez az előnyök között.

A média által sugárzott gazdagságkép alapján könnyen gondolhatnánk, hogy a vagyonság előnyéből leginkább a luxus, a kényeztetés és az elismertség a vonzó. Ennek viszont épp az ellenkezőjét tapasztaljuk. A lista tetején (több mint hetvenszázalékos egyetértéssel) egyértelműen a két fő alapérték: a szabadság, illetve függetlenség iránti vágy és ennek ellenpólusa: a biztonságra való törekvés áll. Az utazás lehetősége ugyan hordoz luxusvonásokat is, de az utazás – természeténél fogva – a szabadságot, a nyitottságot, a megismerés iránti állandó vágyat is szimbolizálja. A következő, még a többség egyetértésével találkozó választáscsoportban a függetlenség és a magasabb rendű célok dominálnak: amelyeknél a legtöbb ember egész életében dolgozik. Ezek a többnyire elérhető, az emberi törekvéseket a mindennapokban hajtó célok: a gyerekek támogatása, az önmegvalósítás lehetőségének megteremtése és persze a

MIT TARTANAK A LEGINKÁBB IRIGYLÉSRE MÉLTÓ ELŐNYNEK AZ EMBEREK?

Hosszú távra gondoskodhatnak magukról és a családjukról	82,1
Sokat és sokféle utazhatnak	78,3
Behíztosíthatják a vagyonukat, nem kell létbizonytalanságban élniük	72,6
Ha támad egy életük, rajtuk múlik, hogy megvalósítsák-e	59,1
Olyan munkát végezhetnek, amilyenhez kedvük van	58,7
Bármilyen hobbit megengedhetnek maguknak	58,7
Adakozhatnak, jótékonyásra fordíthatnak	58,0
Bármilyen iskolába járathatják a gyerekeiket	55,5
Biztosíthatják a gyerekeiket, hogy nyelvetek beszéljenek	54,4
Bármikor módosíthatják az életpályájukat, új tevékenységekbe kezdhetnek	51,9
Szép és nagy lakásuk lehet	50,9
Van idejük és pénzük arra, hogy művelődjének	48,4
A legjobb orvosokkal gyógyíttathatják magukat	46,3
Van idejük és pénzük arra, hogy szórakozzanak	46,1
Egészséges ételeket ehetnek	45,8
Jó környéken lakhatnak	45,7
Van idejük és pénzük sportolni	42,2
Mindig kellemes, kényelmes környezetben tartózkodhatnak	39,5
Kényeztetik magukat, amivel csak akarják	38,8
Ha akarják, kivonulhatnak a mindennapi életből	36,9
Ha akarják, izgalmasabb tevékeniségeket folytathatnak	35,7
Nem kell korlátozniuk az élvezeti cikkek fogyasztását anyagi okokból	34,7
Márkás, szép ruhákat, finom anyagokat hordhatnak	34,3
Ha nincs kedvük, nem kell dolgozniuk	33,3
Drága, márkás autókkal járhatnak	32,8
Nem kell alkalmazkodniuk másokhoz	32,6
A leghatásosabb gyógyszerekhez juthatnak hozzá	31,9
Megengedhetik maguknak, hogy foglalkozzanak a bőrük és a testük szépségével	25,8
A legfinomabb, drága ételeket ehetnek	18,5
Nincsenek önbecsülési, önbizalmi problémáik	14,0
A legfinomabb, drága italokat iszhatnak	10,6
Sok és drága ékszert viselhetnek	10,6
Átszabhatják a testrészeiket, hogy vonzóbbak legyenek	9,1
Ha akarják, eltüntethetik az öregedési jeleket	8,8
Örzi őket és vagyonukat, vigyáznak rájuk	8,1
Bármilyen szexpartnerrel találhatnak maguknak	6,1
Könnyű népszerűvé, ismertté válniuk	5,7
Van pénzük arra, hogy szerencsésjátékokat játsszanak	4,7
Könnyen szerezhetnek barátokat, ismerősöket	3,9
Sokan néznek fel rájuk, tekintik őket példaképnek	3,6
N=1000	

■ hazai viszonyokból adódóan a lakásteremtés fontossága.

A gazdagság előnyeik közül már csak a ki-sebbség, de még mindig sokan (25-50 szá-zalék) jelölték meg azokat az előnyöket, ame-lyek között már jelentős szerepet játszanak a luxus kellékei, bár még itt is sok a hosszú távú és a magasabb rendű cél is.

A lista utolsó részét foglalják el a celebritásból, népszerűségről származó előnyök, illetve ezek másodlagos következményei és kellékei. Úgy tűnik tehát, hogy a magyar gazdagoktól nem annyira a tárgyi, mint az eszmei jólétet irigylük az emberek. Mert hogy irigylük, az biztos.

A sárga szemű szörny

Arra a kérdésünkre ugyanis, hogy mit tartanak a gazdagság hátrányának (a felsorolt 14-ből), a válaszadók csaknem háromnegyede azt jelölte meg, hogy a gazdagok sok irigységgel találkoznak, és hogy nem kapnak ösztönei érzelme-ket másoktól. Tízből hatan értettek egyet azzal,

MIT TARTANAK A GAZDAGSÁG HÁTRÁNYAINAK?

Sok irigységgel találkozunk	72,8
Nem kapnak ösztönei érzelmeiket az emberektől	64,5
Ki vannak téve büntényeknek, rablásnak	59,3
Már nem tudják élvezni az élet apró, egyszerű dolgait	58,6
Egyre többet és többet akarnak, nem érik be azzal, amijük van	56,2
Elvesztik a realitás világításukat, azt hiszik, csak körülöttük forog a világ	51,4
Állandó vesztélynek van kitéve személyük és családjuk is	40,6
Beszűkülnek, mert folyton csak a pénzben, a vagyonon jár az eszük	34,3
Könnyen elszigetelődnek	32,1
Túl nagy a nyomás rajtuk, idegileg felőrölődhetnek	30,4
Unalmassá válhat az életük, mert már mindent kipróbáltak	27,6
Könnyen megcsúszhatnak a sok jólét	23,3
Nem engedhetik meg maguknak, hogy hétköznapi módon, egyszerűen éljenek	18,4
Nem bírja kiérlelni, nem tudják kivédeni, mert nem elég edzettek	6,9
N=1000	

hogy a gazdagság maga után vonhat olyan negatív következményeket is, mint a rablások, büntények. Fontos hátrálynak tartják azt is, hogy a gazdagok vagyonspirálba kerülhetnek: egyre többet és többet akarnak, ezáltal a leg-több embernek örömet adó egyszerű dolgok nekik már nem okoznak örömet.

Érdekes jelenségre bukkanunk, ha a lista utol-só harmadát vesszük szemügyre: nagyon ke-vesen (tízből legfeljebb hárman) értenek egyet azzal, hogy a gazdagság hátrányos oldalához tartozna a gazdagok életformájából adódó unalom, megcsúszottság vagy a hétköznapi-ság hiánya. Magyarul a többség úgy gondolja, hogy a maga részéről bizony vállalná a „nem

tudom hova tenni a pénzemet, jaj, mire is kő-tsem” érzését – és még az elszigetelődés és a realitás világlátás elvesztésének rémével is bá-ran szembenézne.

Pá, szimpátia!

Utolsó – nyitottan, lista nélkül feltett – kér-désünk arra vonatkozott, hogy a magyar gazdag emberek közül ki a legszimpatikusabb a vá-laszaadónak. Ha figyelembe vesszük, hogy az emberek az irigységet tekintik a gazdagság legnagyobb hátrányának, akkor ennek azonnal-jelét is adják: 58 százalék egyetlen szimpatikus

Nem tudjuk, nincs válasz	56,3
Csányi Sándor	5,5
Demján Sándor	4,8
Gyurcsány Ferenc	2,9
Zwack Péter	2,7
Ruhik Ernő	1,6
Széles Gábor	1,3
Orbán Viktor	1,3
Sóros György	1,2
Várszegi Gábor	1,0
Klapka György	1,0
Stadler József	0,9
Béres József	0,8
Vágy István	0,8
Kürti Sándor	0,6
Göncz Árpád	0,6
Schobert Norbert	0,6
Frei Tamás	0,6

Fábray Sándor	0,5
Galambos Lajos	0,5
Lázár István	0,5
Alföldi Robert	0,4
Matyi Dező	0,4
Szeremley Huba	0,4
Solyom László	0,4
Bochker Gábor	0,3
Somody Imre	0,3
Kapali László	0,3
Friderikusz Sándor	0,3
Korda György	0,3
Gera Zoltán	0,3
Gyárfás Tamás	0,3
Kovács Kristóf	0,2
Medgyessy Péter	0,2
Wahner György	0,2
Kovács Ákos	0,2
Szima Gábor	0,2
Galvölgyi János	0,2

George F. Hemingway	0,2
Bojár Gábor	0,2
Dobrev Klára	0,2
Sütő Enikő	0,2
Vargha Mihály	0,2
Pintér Sándor	0,2
Berkács Miklós	0,2
Karsai Béla	0,2
Kösa Erika	0,2
Presser Gábor	0,2
Vincze Lilla	0,1
Kopp Mihály	0,1
Stahl Judit	0,1
Járai Zsigmond	0,1
A CBA tulajdonosa	0,1
Köke János	0,1
Mádl Ferenc	0,1
Soma	0,1
Nagy Károlyi András	0,1
Sándor Csaba	0,1
Lukács László	0,1
Palik László	0,1

Pálinger Katalin	0,1
Petrovcsky Gábor	0,1
Habush Ottó	0,1
Kösa L. Adolf	0,1
Turcsik Mihály	0,1
Pintér Zsolt	0,1
Kenyeres Sándor	0,1
Hujber Ferenc	0,1
Egy Elek	0,1
Bogsch Erik	0,1
Győzke	0,1
Dr. Mihész Sándor	0,1
Fábian Csilla	0,1
Pálffy István	0,1
Bertai Péter	0,1
Nyilasi Tibor	0,1
Fekete László	0,1
Uri Geller	0,1
Schmidt Mária	0,1
Zsób Kati	0,1
Medveczky Ilona	0,1
Kovács Gábor	0,1
Báránny Péter	0,1

Palekás János	0,1
Habush György	0,1
Szent-Györgyi Albert	0,1
Boros Lajos	0,1
Pistoni László	0,1
Gláser Tamás	0,1
Szent-Györgyi Albert	0,1
Brúdy János	0,1
Balogh Levente	0,1
Váczai Károly	0,1
Nobilis Kristóf	0,1
Nagy Bándó András	0,1
Liptai Claudia	0,1
Kristályn Judit	0,1
Erős Antónia	0,1
Székely Andrea	0,1
Talmácsi Gábor	0,1
Pataki Zita	0,1
Papp Lajos	0,1
N=1000	

gazdag ember nevét sem tudta vagy akarta megadni. A legmagasabb említési arányt elérő személyeket is legfeljebb negyven-ötvenen írták be az ezer megkérdezett közül. Ez tovább erősíti, hogy a gazdagságot még nem igazán tudjuk megemészteni – aki gazdag, az eleve nem lehet szimpatikus. A lista tetején található, néhány tucat említéssel befutó gazdagnak tartott személy többsége a legismertebb üzletemberek és politikusok közül

kerül ki. Tetten érhető viszont az a fordított jelenség is, hogy az ismertség és népszerűség maga után vonhat egyfajta feltételezett gazdagságot – főleg, ha a média világából jön valaki. Aki igazán ismert és sokak szemében népszerű, arról feltételezik, hogy ezzel jelentős vagyonra is szert tett. Ezzel viszont azonnal veszélyezteteli a népszerűségét. Úgy tűnik, manapság a kettő között még választani kell: vagy a népszerűség, vagy a gazdagság; a kettő együtt nem megy. ■

Dr. Hoffmann Márta piackutató, Research International Hoffmann

A közvélemény-kutatás online kérdéssel, 10 fő bevonásával történt az NRC NetPaneljén segítségével irányított, véletlen mintavétel. Az adattelvétele 2008. április közepén történt. Az ezerfős minta a 18–69 éves, legalább havi internetező lakosság összetételét tükrözte. Az adatokat a válaszadó neme, a korcsoport, a településtípus, a végzettség és az internetezés helye alapján súlyozással igazítottuk a teljes internetező lakosság arányaihoz. A kérdőívet és az elemzést a Research International Hoffmann végezte. ■